

Eurooppalaista kirjallisuusyhteistyötä

Urs Mannhart saapuu Keski-Suomen Kirjailijatalolle. Hän on juuri ollut pilkillä ensimmäistä kertaa elämässään. – Teillä on isoja järviä täällä, hän nauraa.

Panu Hämenaho

Sveitsiläinen Mannhart viettää Kirjailijatalolla kuukauden HALMA-verkoston stipendillä. Mannhart on kirjailija, ja työstää Jyväskylässä kolmatta romaaniaan.

– Siihen tulee muutamia lukuja jotka sijoittuvat Suomeen. Kuulin stipendistä ja vaikka sitä ei voikaan suoraan hakea, tein kaikkeni että saisin sen ja onnistuin, ja nimenomaan talvella. On ollut hienoa nähdä vuodenajan vaihtuvan, Mannhart kehuu.

Hän on lähdössä kotiin vajan viikon päästä. Sitä ennen Kirjailijatalolla on HALMA -vaihtoon kuuluva luenta, jossa yleisö pääsee tapamaan vierailijan ja kuulemaan hänen tekstejään sekä alkukielellä että hänen vierailunsa aikana tehtyinä käännoksinä.

Hyppyjä yli kansallisrajojen

HALMA on eurooppalainen kirjallisten keskustusten verkosto jonka pääpaikka on Berliinissä. Verkostoon kuuluu tällä hetkellä 26 keskusta 21:ssä Euroopan maassa. Järjestön kotisivujen mukaan HALMA hyppii taitavasti yhteistyötä vaikeuttavien kansallisten rajojen yli.

Verkosto toimii muun muassa siten, että mukana olevista instituutioista lähetetään vuosittain kahden kuukauden stipendiaatteja toisiin maihin.

Mannhart on neljäs kirjailijavieras Jyväskylässä. Muut ovat tulleet Sveitsistä, Irlannista ja Walesista. Verkostoituminen tuottaa myös muuta yhteistyötä kuin varsinaisia HALMA -projekteja. Verkostossa saatu maine on esimerkiksi tuonut Jyväskylään muita kansainvälisiä vieraita.

HALMAN toiminta ei muutenkaan rajoitu kirjailijaresidenssitoimintaan. Monenlaisten projektien tavoitteena on kansalliset rajat ylittävä monipuolinen kulttuurinvaihto.

HALMA haluaa edistää aidosti eurooppalaista kirjallisuutta.

HALMA saapuu Jyväskylään

– Kuulin verkostosta ensimmäistä kertaa aivan vuoden 2008 alussa, kertoo Keski-Suomen Kirjailijat ry:n puheenjohtaja Katariina Vuorinen. 2005 perustettu HALMA oli laajentumassa ja etsi toimintaansa sopivia yhteistyökumppaneita myös Suomessa.

– HALMAN pääsihteeri Laura Seifert ja rahastonhoitaja Ulrich Janetzky tulivat käymään Jyväskylässä, Vuorinen muistelee. Paikalla olivat myös Risto Niemi-Pynttari ja Panu Hämenaho Keski-Suomen Kirjailijoiden johtokunnasta.

– Esittelimme taloa, kerroimme toiminnastamme ja kierrätimme vieraita Jyväskylässä. Oli tammikuu ja rântää tuli vaakatasossa, Vuorinen nauraa.

– Ilmeisesti kokemus oli myönteisen omintakeinen, koska HALMA halusi yhteistyöhön meidän kanssamme. Yhdistyksemme ja sen pyörittämä Kirjailijatalo liittyivät verkostoon.

Yhteistyö kehittyi ja saa uusia muotoja.

– Työtä tehdään koko ajan, Vuorinen kertoo. Hän on parhaillaan HALMAN kokouksessa Brysselissä ja on samalla matkalla edustanut Kirjailijataloa HALMAN merkeissä Leipzigin kirjamesseilla

– Stipendiohjelmahan pyörii hyvin, ja nyt on käynnissä muitakin projekteja verkoston sisällä. Meille HALMA on avannut aivan uusia ikkunoita kansainväliseen yhteistyöhön. Se on luonut inspiroivia kohtauksia ja kontakteja, tapahtumia ja resursseja. Keski-Suomi ja talomme ovat osa Eurooppaa, ja olemme ylpeitä siitä, Vuorinen sanoo.

– Verkoston tapaamisissa tutustumme yhteen tai kahteen verkoston kirjalliseen keskukseseen, vaihdamme kokemuksia ja suunnittelemme tulevaa toimintaa. Kahdenkeskeiset keskustelut jäsenorganisaatioiden välillä ovat myös tärkeitä, niissä syntyy tuoreita ideoita ja sitä myötä taas lisää kirjailijoiden ja kääntäjien liikkuvuutta maasta toiseen. Suunnitteilla on esimerkiksi käännohjelmiä pienten kielten välillä, jou-

kossa vaikkapa iiri, valkovenäjä ja suomi, sekä hankkeita kansalaisjärjestöjen kanssa, Vuorinen kertoo.

Verkostoituminen maksaa

Myös johtokunnan jäsen Vesa Lahti korostaa, että verkostossa luodaan kontakteja sekä henkilökohtaisella että yhdistyksen tasolla. Keski-suomalaiset ovat osallistuneet HALMAN kokouksiin muun muassa Puolassa, Saksassa, Sloveniassa, Latviassa, Romaniassa ja Belgiassa.

– Yhteistyö on auttanut yhdistystä saamaan uudenlaisia apurahoja, Lahti kertoo. Rahoitus toimintaan hankitaan pääasiassa tätä kautta. Keski-Suomen Kirjailijat ovat saaneet tukea HALMA -toimintaan Taiteen keskusrahastolta, Keski-Suomen Kulttuurirahastolta ja Keski-Suomen taidetoimikunnalta.

Vaihdossa olevan kirjailijan stipendin maksaa se maa, josta kirjailija on kotoisin. Suomalaisen kirjallisuuden tuntemusta maailmalla edistävän organisaation FILIn rahoituksella on käynyt Katja Kettu Saksassa ja Sloveniassa. Maritta Lintunen on taas käynyt EU- rahoituksella HALMA -vaihdossa Unkarissa ja Belgiassa.

Työrauhaa ja elämyksiä

Maritta Lintunen viihtyi molemmissa paikoissa erinomaisesti ja sai matkoilla valmiiksi juuri ilmestyneen kirjansa *Mozartin hiukset*.

– Unkari oli helppo valinta, koska sieltä lähetettiin kutsu. Balatonfüredin kirjailija- ja kääntäjakeskus oli mahtava paikka huhtikuussa. Kevät pitkällä, maisemat uskomattomat ja työrauha sekä työskentelyolosuhteet mitä mainioimmat. Brysseliin lähdin marraskuuksi, se tuntui sopivan erilaiselta kohteelta, ja halusin mennä suurkaupunkiin pimeänä vuodenaikana, Lintunen kertoo.

– Unkarissa tutustuin muutamaan budapestilaiseen kollegaani, joihin pidän vieläkin yhteyttä. Se on arvokas asia. Brysselissä työskentelin yksin asuen, joten kontakteja kollegoihin ei syntynyt samalla tavoin. Sen sijaan Bryssel tuli tutuksi.

Kohtaamisen merkitys

HALMA-verkoston toiminta on monipuolista ja hankkeet vaihtelevat suurista yhteistyöprojekteista pieniin paikallishankkeisiin. Esimerkiksi Leipzigin esiteltiin mittavaa Euroopan Kulttuurisäätiön tukemaa *Letters to Milosz* -projektia, jonka puitteissa järjestetään keskusteluja ja tapahtumia ympäri Eurooppaa.

Jyväskylässä meneillään on paikallisempi yhteistyöprojekti.

– Kesällä 2010 vieraanamme oli pohjoisirlantilainen näytelmäkirjailija Abbie Spallen, Vesa Lahti kertoo.

– Luentaillassamme paikallinen teatteriryhmä Teatterikone esitti käännöksiä lukudraamana. Spallenin Pumpgirl-näytelmän suomenkielisen kantaesityksen ensi-ilta on Jyväskylän kaupunginteatterissa ensi keväänä. Sen esittää Teatterikone, kertoo Lahti, joka teki itse näytelmän käännöksen. Rahoitus käännöstyöhön ja näytelmän oikeuksiin saatiin Taiteen keskukselta ja Irlannin kirjallisuuden edistämisrahastolta.

Tällaisia projekteja on tarkoitus tehdä lisää. Suuren mittakaavan kansainvälinen yhteistyö tuottaa pieniä hetkiä, joissa oikeat ihmiset kohtaavat oikeaan aikaan, ja siitä syntyy uutta.

Lisätietoa:

HALMA -verkosto:
www.halma-network.eu/en.html

Keski-suomen Kirjailijat ry:
www.kirjailijatalo.net

Urs Mannhart kirjailijatalolla, kuva Riikka Palander